To: [redacted]) (BOA/Advies)[redacted]; [redacted]) (UITVOERINGSBELEID)[redacted]; [redacted]) (UITVOERINGSBELEID)[redacted]; [redacted] N [redacted]) (BOA/Advies)[redacted]; [redacted]) (BJZ/JZ)[redacted]; Cleyndert [redacted]; [redacted]) (BOA/Advies)[redacted]; [redacted]) (BEDRIJF)[redacted]; BDG Belastingdienst [redacted] (UITVOERINGSBELEID)[redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]) (FISCALITEIT)[redacted]; [redacted]) (BJZ/JZ)[redacted]; Blieck, J (Jos) de (MT)[J. de Blieck]; Uijlenbroek, JJM (Jaap) (MT)[Uijlenbroek]; [redacted]) (FISCALITEIT)[redacted]; [redacted]) (BEDRIJF)[redacted]; [redacted]) (FISCALITEIT)[redacted]; IJzerman, JT (Jan) (DB)[Ijzerman]; [redacted]) (DB/FRI)[redacted]; [redacted]) (FISCALITEIT)[redacted]; [redacted]) (BJZ/JZ)[redacted]; [redacted] (FISCALITEIT)[redacted]; [redacted]) (HDFEZ/BC)[redacted]; [redacted]; [redacted]) (HDFEZ/BC)[redacted]; Wesseling, JK (Jasper) (AFP)[Wesseling]; [redacted]) (UITVOERINGSBELEID)[redacted]; [redacted]) (UITVOERINGSBELEID)[redacted]; [redacted]) (UITVOERINGSBELEID)[redacted]; [redacted] (UITVOERINGSBELEID)[redacted]; Leijten, MR (Manon) (SG)[Leijten]; Gelder, JH (Han) van (pSG)[Gelder]; Willems, TJ (Talien) (COMM)[Willems]; [redacted]) (BOA/Advies)[redacted]; [redacted]) (BOA/BO&P/STAS)[redacted]; [redacted]) (BOA/BO&P/STAS)[redacted]; [redacted]) (HDFEZ/BC)[redacted]; [redacted]) (BOA/Advies)[redacted]
From: [redacted]) (COMM)
Sent: Fri 6/7/2019 7:23:52 PM
Importance: Normal
Subject: Kamerbrief, versie vrijdagavond
MAIL_RECEIVED: Fri 6/7/2019 7:23:54 PM
Kamerbrief, versie vrijdagavond.pdf
Kamerbrief, versie vrijdagavond.docx
Kamerbrief revisieversie.docx

Dag allen,

Zie bijgaand de brief zoals deze naar de stas gaat. Uiteraard ook naar jullie. Je vindt in de bijlage:

- Versie vrijdagavond
- Pdf-versie voor de iPad ivm comments
- Revisie-versie (waar je overigens niet veel aan hebt, want veel gewijzigd, maar voor de liefhebber).

Er is veel gewijzigd, maar uiteraard is niet alles van eenieder meegenomen, niet in de laatste plaats omdat er ook tegenstrijdige suggesties kwamen of de stas termen heeft gebruikt die ik overgenomen heb. Ook is in de tussentijd natuurlijk weer eea veranderd.

Qua proces, volgende verzoek:

- Er staan nog passages in die gecheckt moeten worden. Ik heb aangegeven bij de opmerkingen naar wie ik in eerste instantie kijk. Klopt het niet, geen probleem, haak elkaar gerust aan. Het gaat vooral om UHB/Toeslagen en onze juristen (kortom, iedereen).
- Zeer graag met tracks werken. Hoe interessant ook ben ik tot mijn spijt niet in staat een juridische onenigheid in de comments te beslechten ☺
- Grote wijzigingen/bespreekpunten ook tuurlijk voor telco morgen.

Inhoudelijk paar puntjes:

- De 'draai' wordt gemaakt in de inleiding en later bij "Oplossing". Ik heb meerdere opties van een zin opgenomen van een versie van "ik ga aan een oplossing werken".

- Omdat zaken niet stoppen, heb ik passage over invordering weer ingevoerd uit de oude brief. Maar... als er een oplossing gaat komen, maakt het niet uit dat er rente gerekend wordt, toch? Dat wordt dan toch nooit meer betaald. En in de tussentijd gaan we het toch niet invorderen. Zou renteprobleem oplossen, tenzij ik wat mis.

- Qua informeren Kamer is op dit moment alleen 2011/2013 opgenomen, zo heb ik het net ook bij stas begrepen. Anders hoor ik het morgen in de telco graag.

Groet en fijne avond,

10.2.e

Van: [redacted]) (COMM)
Verzonden: donderdag 6 juni 2019 20:20
Aan: [redacted]) (BOA/Advies) <[redacted]>; [redacted]) (UITVOERINGSBELEID) <[redacted]>; [redacted]) (UITVOERINGSBELEID) <[redacted]>; [redacted] <[redacted]>; [redacted]) (BOA/Advies) <[redacted]>; [redacted]) (BJZ/JZ) <[redacted]>; Cleyndert <Cleyndert>; [redacted]) (BOA/Advies) <[redacted]>; [redacted]) (BEDRIJF) <[redacted]>; BDG Belastingdienst <[redacted]>; [redacted] (UITVOERINGSBELEID) <[redacted]>; [redacted] <[redacted]>; [redacted]) (FISCALITEIT) <[redacted]>; [redacted]) (BJZ/JZ) <[redacted]>; Blieck, J (Jos) de (MT) <J. de Blieck>; Uijlenbroek, JJM (Jaap) (MT) <Uijlenbroek>; [redacted]) (FISCALITEIT) <[redacted]>; [redacted]) (BEDRIJF) <[redacted]>; [redacted]) (FISCALITEIT) <[redacted]>; IJzerman, JT (Jan) (DB) <Ijzerman>; [redacted]) (DB/FRI) <[redacted]>; [redacted]) (FISCALITEIT) <[redacted]>; [redacted]) (BJZ/JZ) <[redacted]>; [redacted], [redacted] (FISCALITEIT) <[redacted]>; [redacted]) (HDFEZ/BC) <[redacted]>; [redacted] <[redacted]>; [redacted]) (HDFEZ/BC) <[redacted]>; Wesseling, JK (Jasper) (AFP) <Wesseling>; [redacted]) (UITVOERINGSBELEID) <[redacted]>; [redacted]) (UITVOERINGSBELEID) <[redacted]>; [redacted]) (UITVOERINGSBELEID) <[redacted]>; [redacted] (UITVOERINGSBELEID) <[redacted]>; Leijten, MR (Manon) (SG) <Leijten>; Gelder, JH (Han) van (pSG) <Gelder>; Willems, TJ (Talien) (COMM) <Willems>; [redacted]) (BOA/Advies) <[redacted]>; [redacted]) (BOA/BO&P/STAS) <[redacted]>; [redacted]) (BOA/BO&P/STAS) <[redacted]>; [redacted]) (HDFEZ/BC) <[redacted]>; [redacted]) (BOA/Advies) <[redacted]>
Onderwerp: Kamerbrief

Dag allen,

In de bijlage vinden jullie de volgende zaken:

Conceptkamerbrief. We zijn nogal heen en weer gegaan in het verhaal de afgelopen dagen, hetgeen de consistentie niet bevordert. Tevens zullen nog niet alle feiten congruent zijn met de laatste inzichten. Goede kans ook dat elementen nog wegvallen of toegevoegd worden aan de brief. Graag commentaar voor morgenochtend 11u, maar liefst eerder. En als het praktisch is of feitelijk, voorkeur in tracks (op vragen als "mag dit juridisch?", heb ik wrs geen antwoord). Verzoek te bundelen per directie. Uiteraard meer dan bereid om samen hier achter de computer te zitten. Zeker in de stukken rondom de signalen en etnisch profileren lijkt me dit erg handig.

t.i. Vier documenten tbv de notitie over opzet ouderbijeenkomst. Zit nu in de korte lijn hier via psg, Jaap hebben we om digitaal akkoord gevraagd (digidoc werkte niet mee met een andere parafenlijn).

Groet,

PS de vragen uit procedurevergadering vandaag zitten er ook nog niet in.

Van:) (BOA/Advies) <
Verzonden: donderdag 6 juni 2019 19:28
Aan:) (UITVOERINGSBELEID) < >;) (COMM) < >;) (UITVOERINGSBELEID) < >; < >; N) (BOA/Advies) < >;) (BJZ/JZ) < >; Cleyndert < Cleyndert >;) (BOA/Advies) < >;) (BEDRIJF) < >; BDG Belastingdiens ; (UITVOERINGSBELEID) < >; < >; < >;) (FISCALITEIT) < >;) (BJZ/JZ) < >; Blieck, J (Jos) de (MT) < J. de Blieck >; Uijlenbroek, JJM (Jaap) (MT) < Uijlenbroek >;) (FISCALITEIT) < >;) (BEDRIJF) < >;) (FISCALITEIT) < >; IJzerman, JT (Jan) (DB) < Ijzerman >;) (DB/FRI) < >;) (FISCALITEIT) < >;) (BJZ/JZ) < >; , (FISCALITEIT) < >;) (HDFEZ/BC) < >; < >; < >;) (HDFEZ/BC) < >; Wesseling, JK (Jasper) (AFP) < Wesseling >;) (UITVOERINGSBELEID) < >; ( ) (UITVOERINGSBELEID) < >;) (UITVOERINGSBELEID) < >; (UITVOERINGSBELEID) < >; Leijten, MR (Manon) (SG) < Leijten >; Gelder, JH (Han) van (pSG) < Gelder >; Willems, TJ (Talien) (COMM) < Willems >; M174) (BOA/Advies) < >;) (BOA/BO&P/STAS) < >;) (BOA/BO&P/STAS) < >; ( ) (HDFEZ/BC) < >;) (BOA/Advies) <
Onderwerp: CAF11 update

Hey,

Uit de procedurevergadering van gisteren zijn nog een aantal actiepunten voortgekomen (ook al eerder uitgezet, maar ik wil ze aan het overzicht toevoegen). Daarnaast wil ik erop wijzen dat er morgen van 8:30 – 9:30 in klein comité (dezelfde als vanochtend) een bespreking met de stas plaatsvindt. Dat stond ook in m'n eerdere mails, maar in m'n laatste mail is deze bespreking samen met die van na 14:00 getrokken, waardoor het wat vreemd overkomt. Voor de bespreking met de stas geldt dat stukken die morgenochtend al klaar zijn in principe meegenomen kunnen worden, maar dat het de oorspronkelijke bedoeling is alles (in ieder geval de concept Kamerbrief en de voorbereiding voor de ouders) goed met hem na de MR (dus na 14:00) door te spreken. De acties met een hoge prioriteit zouden in principe klaar moeten zijn voor 14:00.

Actiepunten:

Daarnaast is het uiteraard belangrijk dat er gewoon wordt doorwerkt aan de resterende actiepunten:

∀□□□□□□□□ **Hoge prioriteit:** feitelijke, technische notitie met alle mogelijke opties om een signaal richting gedupeerden te doen. **[JZ/FJZ/FZ]**

∀□□□□□□□□ **Hoge prioriteit:** notitie voor/ouderbijeenkomst voorbereiden. **[COMM]/DGBD]** Voorbespreking vindt vrijdagmiddag plaats.

∀□□□□□□□□ **Hoge prioriteit:** Tot in detail het proces met betrekking tot de tweede nationaliteit beschrijven. In feite gewoon een stappenplan voor iemand die het voor de eerste keer doet. Hoe maak je zo'n query, hoe maak je een quickscan, waarom is een homogene groep relevant, hoe maak je zo'n selectie, ieder stapje in het proces moet beschreven zijn. Stas moet het kunnen dromen. Daarbij ook onderzoeken of er een reden is/was waarom het in de query zat en waarom we dat nu niet meer (gaan) doen. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ **Hoge prioriteit:** juridische appreciatie van bovenstaand proces. **[DGBD/FJZ]**

∀□□□□□□□□ Verder uitwerken van de twee sets Kamervragen. Met name checken of wat we daarin zeggen over etnisch profileren klopt met ons huidige beeld. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Omtzigt vroeg (1) of de commissie de uitspraken van de Kinderombudsman, de Ombudsman en de Hoge Raad ook kan behandelen, en (2) of de commissie zo ingericht kan worden dat burgers/ambtenaren zich direct kunnen melden bij de commissie. Kunnen we hiervan een appreciatie krijgen? **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Leijten constateerde dat op het ministerie men vanaf tijdperk Wiebes langzaam van gedachten is veranderd over de grootte van het probleem rondom toeslagen, en zij wil graag de interne stukken ontvangen op basis waarvan dit is veranderd. Kunnen we hiervan een appreciatie krijgen? **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Van Weyenberg (D66) voegde als vraag toe wat de precieze taakopvatting van de commissie is. Kunnen we dit in de brief verwerken? **[COMM]**

∀□□□□□□□□ Een alternatieve partij buiten in ieder geval Toeslagen zoeken die de VSO's met de ouders af gaat sluiten/het vervolg afhandelt. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Bezien aard VSO. In beginsel is VSO tweezijdig, maar wat betekent dat voor de ouders? Kan niet zo zijn dat het voor hen een wurgcontract is. Overigens blijft ook het tenzij-element in de compensatie bestaan. Ook een ander (minder beladen) woord vinden voor VSO. **[DGBD/JZ/DGFZ]**

∀□□□□□□□□ Uitzoeken of het zo is dat Turkse ouders anders zijn behandeld dan Nederlandse ouders. Hierbij moet in ieder geval duidelijk worden hoeveel Turken en Nederlanders aangesloten zijn bij 10.2.e van wie precies de toeslag is gestopt, of het zo is dat Turkse ouders eerder een brief kregen dan Nederlandse ouders en of het voor Turkse ouders moeilijker was/langer duurde om (een deel van) hun toeslag weer in werking te zetten (als ze het überhaupt weer kregen). **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Uitzoeken welke beschuldigingen in mediaberichten/de brief van 10.2.e over waarover de stas de Kamer verkeerd geïnformeerd zou hebben al dan niet kloppen. Bij wijze van de berichten/brief bij langs gaan en per bewering neerzetten of het klopt. **[DGBD/COMM]**

∀□□□□□□□□ Uitzoeken of 10.2.e een soort administratiebureau was dat alles voor de ouders regelde of dat de ouders ook zelf zaken moesten regelen. Precies beschrijven hoe zij werkten, de stas wil het begrijpen. Dus wie machtigt wie voor welke handelingen, wie betaalt wat van welke rekening, hoe werken de voorschotten precies en hoe wordt achteraf het definitieve bedrag bepaald. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Een factsheet maken voor de rol van de Landsadvocaat. Het moet precies duidelijk zijn wat voor werkzaamheden die heeft verricht. Heeft die bijvoorbeeld de dossiers compleet gemaakt of ook rechtszaken gevoerd? En wanneer is door wie besloten wat zij doen? **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Uitzoeken hoe – tijdens de ouderbijeenkomst – we veilig ons werk kunnen doen, zonder de ouders het gevoel te geven dat ze als crimineel behandeld worden. Dit ziet met name op hoe ze binnenkomen en tijdens het gesprek zelf.

∀□□□□□□□□ De conceptbrief wordt morgen na de MR met de stas besproken. De conceptversie wordt vanavond/morgen vroeg rondgemaild. **[COMM]**

∀□□□□□□□□ Maandag de Q&A's voor gesprek met pers oefenen met stas. **[COMM]**

∀□□□□□□□□ De opdracht voor de EDP-auditors achterhalen. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Uitzoeken wat de praktische gevolgen zijn als we de groep flagrante fraudeurs buiten ons gebaar willen houden en of het echt nodig is hen erbuiten te houden. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Een inschatting van de kosten maken. Houd er ook rekening mee dat wij het zelf moeten bruteren als er belasting over betaald moet worden. **[DGBD/FEZ]**

∀□□□□□□□□ Tot in detail het proces met betrekking tot de tweede nationaliteit beschrijven. In feite gewoon een stappenplan voor iemand die het voor de eerste keer doet. Hoe maak je zo'n query, hoe maak je een quickscan, waarom is een homogene groep relevant, hoe maak je zo'n selectie, ieder stapje in het proces moet beschreven zijn. Stas moet het kunnen dromen. Daarbij ook onderzoeken of er een reden is/was waarom het in de query zat en waarom we dat nu niet meer (gaan) doen. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Afspraak met AZ maken hoe we dit vrijdag in de MR kunnen bespreken. **[BOA]**

∀□□□□□□□□ Een diepere check op de vraag of de Belastingdienst alleen administratieve signalen mag betrekken bij zijn onderzoek en niet inhoudelijke punten op het gebied van kinderopvang. Hierbij de beleidsmatige brief van ons en SZW uit 2015 betrekken, inclusief feit dat ons onderzoek plaatsvond voor die tijd en er in de tussentijd mogelijk een wetswijziging is geweest. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Resterende aantallen stroomschema invullen. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Tekst over persvragen op website BD checken. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Zodra de brief uit is, komen de herzieningsverzoeken waarschijnlijk binnen. Alvast een proces inrichten om daar vlot mee om te gaan. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Een mail naar de advocate sturen als reactie op haar mail. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Onderbouwing 8 dossiers bij gastouderbureau nader bekijken of het echt vrij hard bewijs is. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Uitzoeken of de CAF-werkwijze een aanpak vanuit Toeslagen, de Belastingdienst (overig) of een combi-aanpak is, zodat we weten of de bevoegdheden van de AWIR, AWR of overlappend gelden. Ook relevant of de AWIR/AWR nog gewijzigd is begin 2015 (of op een ander moment). **[DGBD/JZ/DGFZ]**

∀□□□□□□□□ In factsheet 2 verduidelijken hoe de terugkoppeling van bedrijfsbezoeken verloopt (nog geen structuur, geen werkinstructie, meer duiding dan momenteel). **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Bij factsheet 3 bezwaren handmatig ophalen en verwerken in overzicht. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Bij factsheet 3 verduidelijken dat RvS met de uitspraak van 24 april 2019 wel echt een andere koers is gaan varen, maar ook in kaart brengen welke vragen ze in eerdere zaken hebben gesteld zodat we langzaam de stapjes kunnen zien die zij nemen voor hun andere koers. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Stroomschema's met verschillende mogelijkheden en aantallen van rechtszaken opleveren. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Inzichtelijk maken om hoeveel correcties het in de CAF11-zaken gaat via een eventuele herziening. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Fictief voorbeeld maken per type groep toeslaggerechtigden van hoe de compensatie kan uitpakken in individuele gevallen. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Achterhalen hoe het gesprek met de advocaat over een eventuele schikking is verlopen. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Bij factsheet 6 verduidelijken waar precies het memo is besproken (niet in MT en niet op het ministerie). **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Daarnaast onderzoeken met wie dan wel precies het memo besproken is en dat helder opschrijven en vastleggen. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ De onderzoeken van de overige regionale GGD's verkrijgen zodat we kunnen beoordelen of het percentage van 60% terecht geëxtrapoleerd is in eerdere communicatie richting de Kamer. Anders daar ook onvolledig geïnformeerd. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Onderzoeken of facturen deels niet klopten of dat het echte nepfacturen waren in de zin dat ze volledig gefabriceerd zijn. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Uitwerken wat de huidige modus operandi is. De opzet en praktische werking van de verbetermaatregelen uit 2016 en 2018 uitwerken. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Er moet een aparte fact sheet komen over etnisch profileren met daarin met name of het wel of niet heeft plaatsgevonden inclusief onderbouwing. **[DGBD]**

∀□□□□□□□□ Iemand vinden die het proces voor het bieden van compensatie aan burgers kan uitwerken. Paul Huijts van AZ bellen omdat hij ervaring met de compensatie voor Q-koorts. **[BOA]**

∀□□□□□□□□ Onderzoeken en bundelen wat we hebben over de gemeente Tilburg die een compensatie bood voor Chroom 6 en die route uitschrijven. **[DGBD]**

Planning:

∀ 7 juni 8:30 – 9:30 bespreking bij de stas.

∀□□□□□□□□ 7 juni 14:00 – einde dag (op afroep, afhankelijk van MR) bespreking bij stas.

∀ 8 juni 16:00 – 17:00 telefonische bespreking met stas.

∀ 9 juni 16:00 – 17:00 telefonische bespreking met stas.

∀ 10 juni 10:00 – 11:00 bespreking bij stas.

∀ 11 juni 8:30 – 9:30 bespreking bij stas.

∀ 11 juni 15:00 – 16:00 gesprek stas met advocaat.

∀ 11 juni 16:00 – 17:30 gesprek stas met ouders.

Geachte Voorzitter,

Rondom de gang van zaken in het CAF-11 dossier is veel niet goed gegaan. Veel betrokken gezinnen zijn in grote problemen gekomen. Recent is hier vanuit uw Kamer en de media weer meer aandacht voor gevraagd. Mijn excuses voor de gang van zaken heb ik eerder aangeboden aan zowel de getroffen ouders als aan uw Kamer, maar ik sta erop dat in deze brief nogmaals te doen. Echter, mijn verontschuldigen alleen lossen de problemen van de gezinnen niet op. Ik heb de Belastingdienst/Toeslagen (hierna: Toeslagen) gevraagd nog dieper op deze zaak in te gaan en daarbij heb ik ook nadrukkelijk aangegeven onderbouwing en bewijsstukken te willen zien. Dit had ik eerder moeten doen en dat neem ik mijzelf kwalijk.

In deze brief licht ik de resultaten toe van dit meer diepgravende onderzoek. Het algemene beeld is er een van een eenzijdige focus op het bestrijden van misbruik, een strakke toepassing van een rigide wet, onzorgvuldige uitvoering door Toeslagen en te weinig oog voor de menselijke maat. Dit beeld was nog onverkwikkelijker dan ik dacht.

Ik besef dat deze gezinnen tekort zijn gedaan. Ik wil dat rechtzetten / verlichten / tot een oplossing komen /aan een oplossing werken / de zaak op een rechtvaardige manier afsluiten / dit tot een voor alle partijen bevredigend einde te brengen / financieel tegemoet te komen/compenseren. Ik kan nog niet precies zeggen hoe dit er uit zal zien. Maar mijn intentie staat vast. Daarnaast ga ik, samen met de staatssecretaris van SZW, kijken naar de strikte wetgeving rondom de kinderopvangtoeslag.

De start in 2013

De behandeling van CAF-zaken is gestart in 2013, in een maatschappelijk en politiek klimaat waar de nadruk lag op de bestrijding van fraude en oneigenlijk gebruik van toeslagen. Dit was mede ingegeven door de toenmalige zogenoemde Bulgarenfraude, waar veel maatschappelijke onrust over was ontstaan en waar ook in uw Kamer menig debat over gevoerd is. Ook de strikte wetgeving rondom de kinderopvangtoeslag kreeg hier toen een plaats.

In deze context is het CAF-team van de Belastingdienst op zoek gegaan naar (signalen van) georganiseerd misbruik. Zo ook bij Toeslagen. Deze signalen kunnen in het geval van de kinderopvangtoeslag afkomstig zijn van bijvoorbeeld de GGD en gemeenten of van andere onderdelen van de Belastingdienst. Deze signalen konden ook vóór 2013 liggen.

De vraag is wat nu precies de aanleiding is geweest voor het starten van het CAF-11-onderzoek. In mijn correspondentie met uw Kamer heb ik benoemd dat CAF-11 is gestart op basis van signalen van de GGD uit een inspectierapport van 2013. Het

rapport uit 2013 waar ik meerdere keren naar verwees dateert, zo is mij nu gebleken, uit 2011. Die signalen uit 2011 zijn in 2013 opgepakt. Ik betreur het zeer dat ik uw Kamer op dat punt onbewust niet goed heb geïnformeerd en dat ik het jaartal van het rapport in deze brief moet herstellen. Hoewel het inspectierapport van de GGD uit 2012 [check: en verder?] verbeterpunten voor het gastouderbureau in kwestie benoemt, blijkt het inspectierapport uit 2011 de voornaamste reden voor nader onderzoek.

Het bovengenoemde signaal was aanleiding voor de medewerkers van Toeslagen om nadere informatie uit de systemen van Toeslagen te verzamelen. Uit deze gegevens, in combinatie met de GGD-rapporten, kwamen zaken naar boven die zouden kunnen duiden op georganiseerd misbruik. Dit betrof bijvoorbeeld hoge opvanguren en veel ouder-kindrelaties tussen gast- en vraagouders. In het kader van het verdere onderzoek heeft vervolgens ouderbezoek plaats gevonden en is het gastouderbureau bezocht. Bij deze bezoeken is de administratie getoetst en werden diverse onregelmatigheden geconstateerd. Zo ook tijdens het actualiteitsbezoek dat bij gastouders werd gestart. Medewerkers van Toeslagen troffen voor ingevulde urenstaten aan, op niet bestaande dagen (zoals 29 februari). Tevens bleken kinderen niet aanwezig, terwijl ze er in enkele gevallen wel moesten zijn en waren facturen niet aanwezig. Na een vervolgonderzoek bij het gastouderbureau waaruit bleek dat de informatie van gastouders niet rijmde met de administratie van het bureau werd besloten om over te gaan tot stopzetting van de kinderopvangtoeslag van 235 ouders die in 2014 kinderopvangtoeslag kregen. Dit was niet conform het beleid: toeslagen moesten niet worden gestopt, maar worden opgeschort.

Het is terugkijkend de vraag of het signaal dat heeft geleid tot het starten van een onderzoek bij het gastouderbureau de getroffen maatregelen - zoals het stopzetten en terugvorderen van toeslagen bij alle betrokken ouders en het op gedetailleerd niveau eisen van bewijsstukken - voldoende rechtvaardigden. Vanwege de onduidelijkheden rondom de start van het onderzoek, heb ik de Auditdienst Rijk (ADR) gevraagd hier ook naar te kijken in zijn al lopende onderzoek.

Vervolg

In het totale proces is er veel fout gegaan. Hier is in correspondentie met onder meer uw Kamer en de Nationale ombudsman al veel over gezegd. Er is onvoldoende duidelijke gemaakt welke bewijsstukken de ouders aan Toeslagen dienden te overleggen, er is in veel gevallen aanzienlijke vertraging geweest in het behandelen van ingediende bezwaar- en of beroepschriften, en in het algemeen is er gebrekkig gecommuniceerd met de ouders. Ook liet (en laat) strikte regelgeving en bijbehorende jurisprudentie weinig ruimte voor maatwerk.

Het handelen van Toeslagen heeft voor de ouders (vaak grote) financiële gevolgen gehad mede door de lange afhandeltijden en stond niet in verhouding tot het doel

dat Toeslagen voor ogen had, namelijk het voorkomen van onterecht uitgekeerde kinderopvangtoeslag.

Door dit handelen is ook een onheus beeld geschetst over gastouderbureau EXDADIM1. Dat wil ik hier graag rechtzetten door ook aan de betrokkenen bij EXDADIM1 excuses aan te bieden.

Waarom heeft dit zo lang geduurd?

Ik kan me goed voorstellen dat uw Kamer zich afvraagt waarom het allemaal zo lang heeft geduurd. Dat heb ik mijzelf de afgelopen tijd ook afgevraagd. De wens om te voldoen aan de maatschappelijke roep tot fraudebestrijding in combinatie met strikte regelgeving heeft mogelijk geleid tot het ontstaan van een tunnelvisie. Rigide wetgeving die bij mijn weten door de medewerkers van Toeslagen naar eer en geweten is toegepast, bood en biedt de Belastingdienst weinig mogelijkheden om tegemoet te komen aan het maatschappelijk rechtvaardigheidsgevoel in deze zaken. Dit werd gestaafd door de uitkomsten van rechtszaken waar de (juridische) interpretatie van de Belastingdienst meermaals onderschreven werd. Desalniettemin ben ik geschrokken van de gang van zaken. Toeslagen heeft basisprincipes in de wijze waarop met burgers dient te worden omgegaan, geschonden. Uit de oudergesprekken bleek dat veel ouders hun vertrouwen in de Belastingdienst hebben verloren. Dit raakt mij zeer en ik zal er dan ook alles aan doen om dat vertrouwen te herstellen. Ik kan en wil niet anders dan opnieuw mijn excuses aanbieden aan de ouders, zoals ik dat vandaag ook in persoon heb gedaan.

Oplossing

Een bevredigende oplossing laat al te lang op zich wachten en daar wil ik nu op zo kort mogelijke termijn verandering in aanbrengen. Er moet nog goed worden uitgezocht hoe dit precies (juridisch) vorm gaat krijgen. Helaas kan ik daar op dit moment geen uitsluitsel over geven, maar mijn voornemen staat vast. Het is tijd dit hoofdstuk voor alle betrokkenen op een waardige manier af te sluiten. Het is mijn hoop dat dit een stap zal zijn in het herstel van vertrouwen.

Naast deze tegemoetkoming heeft de afgelopen periode mij ook geleerd dat we voor de toekomst nadrukkelijk verbeteringen moeten aanbrengen in de praktische rechtsbescherming van toeslaggerechtigden. Hiertoe is dan ook de Adviescommissie uitvoering toeslagen onder leiding van de heer Donner ingesteld. Parralel aan het werk van de adviescommissie verken ik met de staatssecretaris van SZW de mogelijkheden om de strikte wetgeving rondom (het recht op) kinderopvangtoeslag meer in lijn te brengen met de menselijke maat.

In de periode totdat een bevredigende oplossing gevonden is, zal Toeslagen geen (verdere) (dwang)invorderingsmaatregelen nemen in de CAF-11 dossiers. Dat geldt zowel voor de lopende CAF-11 rechtszaken als de reeds afgedane CAF-11 zaken. Op deze manier wil ik het ontstane leed voor de ouders niet verder onnodig verzwaren.

Aanwezigheid van nationaliteit in de systemen van Toeslagen

In de media is bericht over het gebruik van nationaliteit door Toeslagen, waarbij de suggestie werd gewekt dat de Belastingdienst op basis van etniciteit profileert. Etnisch profileren keur ik, de rest van het kabinet en de Belastingdienst, ten strengste af. Nationaliteit is echter wel een persoonsgegeven dat wordt geregistreerd en gebruikt door Toeslagen.

Toekenning toeslagen

Om in aanmerking te komen voor een toeslag geldt dat de aanvrager de Nederlandse nationaliteit of een geldige verblijfstitel heeft. Dit geldt ook voor de toeslagpartner of, in het geval van huurtoeslag, de medebewoner(s). Voor iemand die geen verblijfsvergunning heeft, maar wel de nationaliteit van een EU-land, Liechtenstein, Noorwegen, IJsland of Zwitserland, is voor het recht op toeslag een inschrijving bij de Nederlandse (woon)gemeente vereist. Om te kunnen beslissen over een toeslagaanvraag worden in het toeslagensysteem de nationaliteiten en de verblijfstitel vastgelegd.

De registratie van de tweede nationaliteit is in de loop der jaren veranderd. Tot 2014 ontving Toeslagen uit de BRP zowel de eerste als de tweede nationaliteit. Vanaf 2014 ontvangt Toeslagen vanuit de BRP alleen de Nederlandse nationaliteit, ook als een persoon daarnaast nog een andere nationaliteit heeft. Indien een persoon niet de Nederlandse nationaliteit heeft, werd en wordt de andere (eerste) nationaliteit doorgegeven.

Het verwijderen van historische gegevens over nationaliteit is pas halverwege 2018 begonnen. Die klus is helaas pas eind dit jaar geklaard. In de tussentijd zullen medewerkers van Toeslagen de tweede nationaliteit niet meer in de systemen kunnen raadplegen.

Autoriteit Persoonsgegevens

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is een onderzoek gestart naar de verwerking van bijzondere persoonsgegevens zoals nationaliteit bij de Belastingdienst.

Het onderzoek van de AP richt zich op het verwerken van gegevens omtrent tweede nationaliteit in het Toeslagen V Systeem (TVS) en/of in het kader van de controle op de kinderopvangtoeslag. Daarnaast onderzoekt de AP of de Belastingdienst geautomatiseerde besluitvorming en/of profilering gebaseerd op bijzondere categorieën persoonsgegevens – meer specifiek de tweede nationaliteit – gebruikt in het kader van controle op de kinderopvangtoeslag.

Op 18 juli 2017 is – desgevraagd – aan de AP gemeld dat Toeslagen de actuele gegevens over de nationaliteit uit de BRP krijgt, dat hierin de actuele nationaliteit

niet wordt opgenomen en dat Toeslagen deze informatie niet heeft. Deze informatie is echter niet volledig, want later is mij gebleken dat de gegevens van toeslaggerechtigden waarvan vóór 2014 de dubbele nationaliteit geregistreerd werd, nog wel in de systemen van Toeslagen te raadplegen zijn. Hier is met de AP tijdens hun 'onderzoek ter plaatse' bij Toeslagen op 25 april jl. over gesproken.

De AP heeft aangegeven nog geen uitspraken te kunnen doen over de doorlooptijd van het onderzoek. Ik wacht de uitkomsten van hun onderzoek met grote belangstelling af en verleen uiteraard elke medewerking.

Hoe gebruiken we nationaliteit in het toezicht?

Uw Kamer heeft onder meer tijdens het mondelinge vragenuur van 21 mei ook gevraagd in te gaan op het gebruik van nationaliteit door Toeslagen. Daar ga ik hier verder op in. Het gebruik van nationaliteit in het toezicht valt uiteen in het gebruik in de geautomatiseerde risicoselectie aan de ene kant en het gebruik bij CAF-zaken aan de andere kant.

Toeslagen past risicoselectie toe bij het toezicht op individuele toeslaggerechtigden. Bij het toezicht op de huur- en kinderopvangtoeslag wordt een geautomatiseerde controle uitgevoerd. Het zogeheten risico-classificatiemodel; software geprogrammeerd om te selecteren op basis van tientallen indicatoren, zoals de afstand tussen het woonadres van ouders en de locatie van de kinderopvang of gastouder. Als het systeem een kritiek aantal indicatoren detecteert, volgt er een handmatige controle en beoordeling. De behandelend medewerker weet niet waarom het systeem een casus selecteert. Het gaat hierbij *niet* om CAF-zaken.

Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap was een van de bovengenoemde indicatoren. Bij een dubbele nationaliteit, waaronder de Nederlandse, werd uitgegaan van Nederlanderschap. Nu wordt Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap niet meer als criterium gebruikt in het risico-classificatiemodel. De algoritmes van het geautomatiseerde model leren namelijk door de tijd heen en worden regelmatig geüpdatet. Dit betekent dat regelmatig indicatoren verdwijnen of worden toegevoegd. Bij de kinderopvangtoeslag had Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap sinds medio 2018 geen toegevoegde voorspellende waarde meer voor het mede bepalen van de (on)juistheid bij het toekennen van toeslagen. Bij de huurtoeslag zag ik een vergelijkbare ontwikkeling, waardoor in april 2019 besloten is ook deze risico-indicator uit het model te halen. Bij de zorgtoeslag en het kindgebondenbudget is het nooit een risico-indicator geweest. Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap wordt bij alle toeslagen niet meer in de risicoselectie meegewogen.

Ik benadruk dat Toeslagen geen gegevens over de nationaliteit van houders van gastouderbureaus of gastouders meer (check: meer?) gebruikt bij risicoselectie.

CAF-zaken
De behandeling van CAF-zaken wordt gestart op basis van interne en externe signalen over vermoedens van georganiseerd misbruik. Zoals eerder aangegeven kunnen deze signalen in het geval van de kinderopvangtoeslag afkomstig zijn van bijvoorbeeld de GGD en gemeenten of van constateringen tijdens het toezicht van de Belastingdienst.

In 2013 maakte Toeslagen bij het ontvangen van een signaal een uitdraai uit de systemen. Deze uitdraai, ook wel query genoemd, bevatte informatie over het gastouderbureau en daarbij alle mogelijke betrokken gast- en vraagouders. Bepaalde geselecteerde gegevens over vraagouders zoals opgenomen in de systemen van Toeslagen, waaronder gegevens over nationaliteit, komen voor in een dergelijke query. Wanneer de analyse van een query aanwijzingen gaf van mogelijk georganiseerd misbruik legde het CAF in sommige gevallen bezoeken af. Vaak was het signaal dat de administratie op bepaalde punten niet leek te kloppen. Bezoeken, in andere documentatie ook wel een "waarneming ter plaatse" of een "actualiteitsbezoek" genoemd, werden afgerond met een verslag van bevindingen.

Vanaf 2016 werden analyses van de queries gemaakt om een overzichtelijk beeld te geven van de situatie. Die zogeheten quick scans bevatten een overzicht van burgerservicenummers van de vraagouders, het soort toeslag, de woonplaats van de vraagouders, urenstaten en de totale financiële omvang. Ook de eerste (niet de tweede) nationaliteit van aanvragers werd destijds opgenomen in de quick scan. Sinds 2016 wordt op basis van een quick scan besloten een actualiteitsbezoek af te leggen en eventueel opvolging te geven aan de zaak. Gegevens over nationaliteit zijn sinds medio 2018 op basis van voortschrijdend inzicht niet meer opgenomen in de quick scan. Volgens het beleid van Toeslagen is (tweede) nationaliteit geen selectiecriterium bij het starten of uitvoeren van CAF-zaken. Tegelijkertijd, kan ik, mede door het gebrekkig vastleggen van beslissingen en de individuele inschatting van medewerkers destijds, niet garanderen dat het nergens heeft meegespeeld. Dat ik dit niet kan uitsluiten betreur ik ten zeerste. Op dergelijke wijze profileren hoort niet thuis in onze rechtsstaat.

Andere acties

Het onderzoek van de adviescommissie richt zich op de toeslaggerechtigden. De minister heeft aan uw Kamer toegezegd dat het gebruik van de nationaliteit breder binnen de Belastingdienst wordt onderzocht. Dit verzoekt het lid Omtzigt ook in zijn motie om een extern onderzoek naar mogelijkheden tot verbetering van de praktische rechtsbescherming van de burger in belasting- dan wel toeslagzaken. De adviescommissie geeft voor het deel van de toeslaggerechtigden invulling aan de motie. Het andere deel van zijn motie van Omtzigt moet nog invulling krijgen.

Daarnaast zal ik uitvoering geven aan de motie Leijten, waarin zij verzoekt bij een bezwaarprocedure altijd de menselijke maat te hanteren, en de dienstverlening naar de belastingplichtige niet te staken.[1] Ik kom in het najaar terug op de deelname van Toeslagen in het RA-traject 'Maatwerk in Dienstverlening' van de secretarissen-generaal, uitgevoerd door ABD Topconsult.

Momenteel speelt er ontzettend veel op dit toeslagendossier, waaronder onderzoeken van de adviescommissie, de AP en de ADR. Voor een overzicht verwijs ik naar de bijlage. Ik benadruk het belang van het in gang zetten van al deze acties. Daarbij zal zeker gelden dat de conclusies niet altijd positief zijn en de aanbevelingen niet altijd eenvoudig uit te voeren. Deze zaak is wel een herbevestiging van de noodzaak daartoe, en dus zal ik mij tot het uiterste inspannen om duidelijkheid te verkrijgen en zal ik mij inzetten voor de opvolging van acties die de komende periode op dit dossier hard nodig zal zijn. De Belastingdienst moet immers boven elke twijfel verheven zijn.

Hoogachtend,

De staatssecretaris van Financiën,

Menno Snel

N.B. Moet nog nav procedurevergadering:

- Omtzigt vroeg (1) of de commissie de uitspraken van de Kinderombudsman, de Ombudsman en de Hoge Raad ook kan behandelen, en (2) of de commissie zo ingericht kan worden dat burgers/ambtenaren zich direct kunnen melden bij de commissie. Leijten constateerde dat op het ministerie men vanaf tijdperk Wiebes langzaam van gedachten is veranderd over de grootte van het probleem rondom toeslagen, en zij wil graag de interne stukken ontvangen op basis waarvan dit is veranderd. Van Weyenberg (D66) voegde als vraag toe wat de precieze taakopvatting van de commissie is. Omtzigt vroeg ook of de Kamer de stukken rondom de EDP Audit naar kinderopvangtoeslag kan ontvangen. Dit gaat om de opdrachtbrief, de brief van 20 oktober 2018 en de brief van 11 november 2018.

[1] Kamerstukken II 2018-19, 31 066, nr. 477.

Bijlage 1. Stand van zaken toezeggingen CAF-11 [nog af te ronden]

Onderwerp	Omschrijving	Stand van zaken
ADR-onderzoek	• Tijdens het debat van 21 maart jl. heb ik een onderzoek toegezegd naar het handelen van Toeslagen in alle CAF-zaken in de periode 2014 tot medio 2016 door Auditdienst Rijk (ADR). • Daarnaast onderzoekt de ADR specifiek de start van CAF 11.	• De onderzoeksopdracht wordt binnenkort naar uw Kamer gestuurd. • Naar verwachting komt de ADR eind 2019 met de bevindingen.
Adviescommissie uitvoering toeslagen	• De adviescommissie uitvoering toeslagen is toegezegd in het Vragenuur op 21 mei jl. • Over de instelling en taakopdracht van de commissie is uw Kamer op 29 mei jl. geinformeerd.	• Het tussentijdse deeladvies wordt verwacht in september 2019. • Het eindrapport wordt eind 2019 opgeleverd.
Gesprek met de Kinderombudsman	• Op 24 april jl. is er een gesprek met directeur Toeslagen en mijzelf geweest waarin de Kinder-ombudsman nader heeft toegelicht op welke wijze kinderrechten meegewogen kunnen worden in de besluitvorming.	• Met de Kinderombudsman is afgesproken dat we naar de toekomst toe contacten zullen blijven onderhouden op dit onderwerp. • Over eventueel contact zal ik uw Kamer tijdig informeren.
Gesprek met de Nationale Ombudsman (NO)	• Tijdens het debat van 21 maart jl. heb ik toegezegd met de NO in gesprek te gaan.	• Het gesprek met de wordt ingepland na het deeladvies van de adviescommissie uitvoering toeslagen.
Gesprekken met betrokken ouders in de CAF-11 zaak.	• Er hebben op 15, 17 en 22 mei jl. gesprekken plaatsgevonden met de directeur en medewerkers van Belastingdienst/Toeslagen. • Op dinsdag 11 juni ga ik in gesprek met de betrokken ouders.	• Uw Kamer wordt nog voor het AO Belastingdienst van 19 juni geïnformeerd over deze gesprekken. •
IBO Toeslagen	Het onderzoek van de Werkgroep Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Toeslagen bestaat uit twee delen: • Deel 1 heeft tot doel om verbetervoorstellen ter vermindering van het aantal terugvorderingen en nabetalingen te doen binnen de kaders van het huidige stelsel. • Deel 2 heeft tot doel opties te onderzoeken om de inkomens-ondersteuning op een andere manier vorm te geven dan het huidige stelsel.	• Deelonderzoek 1 wordt in oktober 2019 opgeleverd. • Deelonderzoek 2 wordt in december 2019 opgeleverd.

Maatwerk in **Dienstverlening**	• Toeslagen neemt deel aan het traject 'Maatwerk in Dienstverlening' van de Secretarissen-Generaal, uitgevoerd door ABD Topconsult. • Via dit traject wordt uitvoering gegeven aan de motie Leijten, waarin zij verzoekt bij een bezwaarprocedure altijd de menselijke maat te hanteren, en de dienstverlening naar de belastingplichtige niet te staken.	• In het najaar van 2019 informeer ik uw Kamer verder over de voortgang.
Verbetermaatregele**n**	• In de Kamerbrief van 11 oktober 2018 heb ik verdere verbetermaatregelen aangekondigd rondom het informatiebeheer van Toeslagen en de vaktechnische inbedding.	• Deze trajecten lopen nu.

Geachte Voorzitter,

Rondom de gang van zaken in het CAF-11 dossier is veel niet goed gegaan. Veel betrokken gezinnen zijn in grote problemen gekomen. Recent is hier vanuit uw Kamer en de media weer meer aandacht voor gevraagd. Mijn excuses voor de gang van zaken heb ik eerder aangeboden aan zowel de getroffen ouders als aan uw Kamer, maar ik sta erop dat in deze brief nogmaals te doen. Echter, mijn verontschuldigen alleen lossen de problemen van de gezinnen niet op. Ik heb de Belastingdienst/Toeslagen (hierna: Toeslagen) gevraagd nog dieper op deze zaak in te gaan en daarbij heb ik ook nadrukkelijk aangegeven onderbouwing en bewijsstukken te willen zien. Dit had ik eerder moeten doen en dat neem ik mijzelf kwalijk.

In deze brief licht ik de resultaten toe van dit meer diepgravende onderzoek. Het algemene beeld is er een van een eenzijdige focus op het bestrijden van misbruik, een strakke toepassing van een rigide wet, onzorgvuldige uitvoering door Toeslagen en te weinig oog voor de menselijke maat. Dit beeld was nog onverkwikkelijker dan ik dacht.

Ik besef dat deze gezinnen tekort zijn gedaan. Ik wil dat rechtzetten / verlichten / tot een oplossing komen /aan een oplossing werken / de zaak op een rechtvaardige manier afsluiten / dit tot een voor alle partijen bevredigend einde te brengen / financieel tegemoet te komen/compenseren. Ik kan nog niet precies zeggen hoe dit er uit zal zien. Maar mijn intentie staat vast. Daarnaast ga ik, samen met de staatssecretaris van SZW, kijken naar de strikte wetgeving rondom de kinderopvangtoeslag.

De start in 2013

De behandeling van CAF-zaken is gestart in 2013, in een maatschappelijk en politiek klimaat waar de nadruk lag op de bestrijding van fraude en oneigenlijk gebruik van toeslagen. Dit was mede ingegeven door de toenmalige zogenoemde Bulgarenfraude, waar veel maatschappelijke onrust over was ontstaan en waar ook in uw Kamer menig debat over gevoerd is. Ook de strikte wetgeving rondom de kinderopvangtoeslag kreeg hier toen een plaats.

In deze context is het CAF-team van de Belastingdienst op zoek gegaan naar (signalen van) georganiseerd misbruik. Zo ook bij Toeslagen. Deze signalen kunnen in het geval van de kinderopvangtoeslag afkomstig zijn van bijvoorbeeld de GGD en gemeenten of van andere onderdelen van de Belastingdienst. Deze signalen konden ook vóór 2013 liggen.

De vraag is wat nu precies de aanleiding is geweest voor het starten van het CAF-11-onderzoek. In mijn correspondentie met uw Kamer heb ik benoemd dat CAF-11 is gestart op basis van signalen van de GGD uit een inspectierapport van 2013. Het

rapport uit 2013 waar ik meerdere keren naar verwees dateert, zo is mij nu gebleken, uit 2011. Die signalen uit 2011 zijn in 2013 opgepakt. Ik betreur het zeer dat ik uw Kamer op dat punt onbewust niet goed heb geïnformeerd en dat ik het jaartal van het rapport in deze brief moet herstellen. Hoewel het inspectierapport van de GGD uit 2012 [check: en verder?] verbeterpunten voor het gastouderbureau in kwestie benoemt, blijkt het inspectierapport uit 2011 de voornaamste reden voor nader onderzoek.

Het bovengenoemde signaal was aanleiding voor de medewerkers van Toeslagen om nadere informatie uit de systemen van Toeslagen te verzamelen. Uit deze gegevens, in combinatie met de GGD-rapporten, kwamen zaken naar boven die zouden kunnen duiden op georganiseerd misbruik. Dit betrof bijvoorbeeld hoge opvanguren en veel ouder-kindrelaties tussen gast- en vraagouders. In het kader van het verdere onderzoek heeft vervolgens ouderbezoek plaats gevonden en is het gastouderbureau bezocht. Bij deze bezoeken is de administratie getoetst en werden diverse onregelmatigheden geconstateerd. Zo ook tijdens het actualiteitsbezoek dat bij gastouders werd gestart. Medewerkers van Toeslagen troffen voor ingevulde urenstaten aan, op niet bestaande dagen (zoals 29 februari). Tevens bleken kinderen niet aanwezig, terwijl ze er in enkele gevallen wel moesten zijn en waren facturen niet aanwezig. Na een vervolgonderzoek bij het gastouderbureau waaruit bleek dat de informatie van gastouders niet rijmde met de administratie van het bureau werd besloten om over te gaan tot stopzetting van de kinderopvangtoeslag van 235 ouders die in 2014 kinderopvangtoeslag kregen.[1] Dit was niet conform het beleid: toeslagen moesten niet worden gestopt, maar worden opgeschort.

Het is terugkijkend de vraag of het signaal dat heeft geleid tot het starten van een onderzoek bij het gastouderbureau de getroffen maatregelen - zoals het stopzetten en terugvorderen van toeslagen bij alle betrokken ouders en het op gedetailleerd niveau eisen van bewijsstukken - voldoende rechtvaardigden. Vanwege de onduidelijkheden rondom de start van het onderzoek, heb ik de Auditdienst Rijk (ADR) gevraagd hier ook naar te kijken in zijn al lopende onderzoek.

Vervolg

In het totale proces is er veel fout gegaan. Hier is in correspondentie met onder meer uw Kamer en de Nationale ombudsman al veel over gezegd. Er is onvoldoende duidelijke gemaakt welke bewijsstukken de ouders aan Toeslagen dienden te overleggen, er is in veel gevallen aanzienlijke vertraging geweest in het behandelen van ingediende bezwaar- en of beroepschriften, en in het algemeen is er gebrekkig gecommuniceerd met de ouders. Ook liet (en laat) strikte regelgeving en bijbehorende jurisprudentie weinig ruimte voor maatwerk.

Het handelen van Toeslagen heeft voor de ouders (vaak grote) financiële gevolgen gehad mede door de lange afhandeltijden en stond niet in verhouding tot het doel

dat Toeslagen voor ogen had, namelijk het voorkomen van onterecht uitgekeerde kinderopvangtoeslag.

Door dit handelen is ook een onheus beeld geschetst over gastouderbureau EXDADIM1. Dat wil ik hier graag rechtzetten door ook aan de betrokkenen bij EXDADIM1 excuses aan te bieden.

Waarom heeft dit zo lang geduurd?

Ik kan me goed voorstellen dat uw Kamer zich afvraagt waarom het allemaal zo lang heeft geduurd. Dat heb ik mijzelf de afgelopen tijd ook afgevraagd. De wens om te voldoen aan de maatschappelijke roep tot fraudebestrijding in combinatie met strikte regelgeving heeft mogelijk geleid tot het ontstaan van een tunnelvisie. Rigide wetgeving die bij mijn weten door de medewerkers van Toeslagen naar eer en geweten is toegepast, bood en biedt de Belastingdienst weinig mogelijkheden om tegemoet te komen aan het maatschappelijk rechtvaardigheidsgevoel in deze zaken. Dit werd gestaafd door de uitkomsten van rechtszaken waar de (juridische) interpretatie van de Belastingdienst meermaals onderschreven werd. Desalniettemin ben ik geschrokken van de gang van zaken. Toeslagen heeft basisprincipes in de wijze waarop met burgers dient te worden omgegaan, geschonden. Uit de oudergesprekken bleek dat veel ouders hun vertrouwen in de Belastingdienst hebben verloren. Dit raakt mij zeer en ik zal er dan ook alles aan doen om dat vertrouwen te herstellen. Ik kan en wil niet anders dan opnieuw mijn excuses aanbieden aan de ouders, zoals ik dat vandaag ook in persoon heb gedaan.

Oplossing

Een bevredigende oplossing laat al te lang op zich wachten en daar wil ik nu op zo kort mogelijke termijn verandering in aanbrengen. Er moet nog goed worden uitgezocht hoe dit precies (juridisch) vorm gaat krijgen. Helaas kan ik daar op dit moment geen uitsluitsel over geven, maar mijn voornemen staat vast. Het is tijd dit hoofdstuk voor alle betrokkenen op een waardige manier af te sluiten. Het is mijn hoop dat dit een stap zal zijn in het herstel van vertrouwen.

Naast deze tegemoetkoming heeft de afgelopen periode mij ook geleerd dat we voor de toekomst nadrukkelijk verbeteringen moeten aanbrengen in de praktische rechtsbescherming van toeslaggerechtigden. Hiertoe is dan ook de Adviescommissie uitvoering toeslagen onder leiding van de heer Donner ingesteld. Parralel aan het werk van de adviescommissie verken ik met de staatssecretaris van SZW de mogelijkheden om de strikte wetgeving rondom (het recht op) kinderopvangtoeslag meer in lijn te brengen met de menselijke maat.

In de periode totdat een bevredigende oplossing gevonden is, zal Toeslagen geen (verdere) (dwang)invorderingsmaatregelen nemen in de CAF-11 dossiers. Dat geldt zowel voor de lopende CAF-11 rechtszaken als de reeds afgedane CAF-11 zaken. Op deze manier wil ik het ontstane leed voor de ouders niet verder onnodig verzwaren.

Aanwezigheid van nationaliteit in de systemen van Toeslagen

In de media is bericht over het gebruik van nationaliteit door Toeslagen, waarbij de suggestie werd gewekt dat de Belastingdienst op basis van etniciteit profileert. Etnisch profileren keur ik, de rest van het kabinet en de Belastingdienst, ten strengste af. Nationaliteit is echter wel een persoonsgegeven dat wordt geregistreerd en gebruikt door Toeslagen.

Toekenning toeslagen

Om in aanmerking te komen voor een toeslag geldt dat de aanvrager de Nederlandse nationaliteit of een geldige verblijfstitel heeft. Dit geldt ook voor de toeslagpartner of, in het geval van huurtoeslag, de medebewoner(s). Voor iemand die geen verblijfsvergunning heeft, maar wel de nationaliteit van een EU-land, Liechtenstein, Noorwegen, IJsland of Zwitserland, is voor het recht op toeslag een inschrijving bij de Nederlandse (woon)gemeente vereist. Om te kunnen beslissen over een toeslagaanvraag worden in het toeslagensysteem de nationaliteiten en de verblijfstitel vastgelegd.

De registratie van de tweede nationaliteit is in de loop der jaren veranderd. Tot 2014 ontving Toeslagen uit de BRP zowel de eerste als de tweede nationaliteit. Vanaf 2014 ontvangt Toeslagen vanuit de BRP alleen de Nederlandse nationaliteit, ook als een persoon daarnaast nog een andere nationaliteit heeft. Indien een persoon niet de Nederlandse nationaliteit heeft, werd en wordt de andere (eerste) nationaliteit doorgegeven.

Het verwijderen van historische gegevens over nationaliteit is pas halverwege 2018 begonnen. Die klus is helaas pas eind dit jaar geklaard. In de tussentijd zullen medewerkers van Toeslagen de tweede nationaliteit niet meer in de systemen kunnen raadplegen.

Autoriteit Persoonsgegevens

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is een onderzoek gestart naar de verwerking van bijzondere persoonsgegevens zoals nationaliteit bij de Belastingdienst.

Het onderzoek van de AP richt zich op het verwerken van gegevens omtrent tweede nationaliteit in het Toeslagen V Systeem (TVS) en/of in het kader van de controle op de kinderopvangtoeslag. Daarnaast onderzoekt de AP of de Belastingdienst geautomatiseerde besluitvorming en/of profilering gebaseerd op bijzondere categorieën persoonsgegevens – meer specifiek de tweede nationaliteit – gebruikt in het kader van controle op de kinderopvangtoeslag.

Op 18 juli 2017 is – desgevraagd – aan de AP gemeld dat Toeslagen de actuele gegevens over de nationaliteit uit de BRP krijgt, dat hierin de actuele nationaliteit

niet wordt opgenomen en dat Toeslagen deze informatie niet heeft. Deze informatie is echter niet volledig, want later is mij gebleken dat de gegevens van toeslaggerechtigden waarvan vóór 2014 de dubbele nationaliteit geregistreerd werd, nog wel in de systemen van Toeslagen te raadplegen zijn. Hier is met de AP tijdens hun 'onderzoek ter plaatse' bij Toeslagen op 25 april jl. over gesproken.

De AP heeft aangegeven nog geen uitspraken te kunnen doen over de doorlooptijd van het onderzoek. Ik wacht de uitkomsten van hun onderzoek met grote belangstelling af en verleen uiteraard elke medewerking.

Hoe gebruiken we nationaliteit in het toezicht?

Uw Kamer heeft onder meer tijdens het mondelinge vragenuur van 21 mei ook gevraagd in te gaan op het gebruik van nationaliteit door Toeslagen. Daar ga ik hier verder op in. Het gebruik van nationaliteit in het toezicht valt uiteen in het gebruik in de geautomatiseerde risicoselectie aan de ene kant en het gebruik bij CAF-zaken aan de andere kant.

Toeslagen past risicoselectie toe bij het toezicht op individuele toeslaggerechtigden. Bij het toezicht op de huur- en kinderopvangtoeslag wordt een geautomatiseerde controle uitgevoerd. Het zogeheten risico-classificatiemodel; software geprogrammeerd om te selecteren op basis van tientallen indicatoren, zoals de afstand tussen het woonadres van ouders en de locatie van de kinderopvang of gastouder. Als het systeem een kritiek aantal indicatoren detecteert, volgt er een handmatige controle en beoordeling. De behandelend medewerker weet niet waarom het systeem een casus selecteert. Het gaat hierbij *niet* om CAF-zaken.

Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap was een van de bovengenoemde indicatoren. Bij een dubbele nationaliteit, waaronder de Nederlandse, werd uitgegaan van Nederlanderschap. Nu wordt Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap niet meer als criterium gebruikt in het risico-classificatiemodel. De algoritmes van het geautomatiseerde model leren namelijk door de tijd heen en worden regelmatig geüpdatet. Dit betekent dat regelmatig indicatoren verdwijnen of worden toegevoegd. Bij de kinderopvangtoeslag had Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap sinds medio 2018 geen toegevoegde voorspellende waarde meer voor het mede bepalen van de (on)juistheid bij het toekennen van toeslagen. Bij de huurtoeslag zag ik een vergelijkbare ontwikkeling, waardoor in april 2019 besloten is ook deze risico-indicator uit het model te halen. Bij de zorgtoeslag en het kindgebondenbudget is het nooit een risico-indicator geweest. Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap wordt bij alle toeslagen niet meer in de risicoselectie meegewogen.

Ik benadruk dat Toeslagen geen gegevens over de nationaliteit van houders van gastouderbureaus of gastouders meer (check: meer?) gebruikt bij risicoselectie.

CAF-zaken
De behandeling van CAF-zaken wordt gestart op basis van interne en externe signalen over vermoedens van georganiseerd misbruik. Zoals eerder aangegeven kunnen deze signalen in het geval van de kinderopvangtoeslag afkomstig zijn van bijvoorbeeld de GGD en gemeenten of van constateringen tijdens het toezicht van de Belastingdienst.

In 2013 maakte Toeslagen bij het ontvangen van een signaal een uitdraai uit de systemen. Deze uitdraai, ook wel query genoemd, bevatte informatie over het gastouderbureau en daarbij alle mogelijke betrokken gast- en vraagouders. Bepaalde geselecteerde gegevens over vraagouders zoals opgenomen in de systemen van Toeslagen, waaronder gegevens over nationaliteit, komen voor in een dergelijke query. Wanneer de analyse van een query aanwijzingen gaf van mogelijk georganiseerd misbruik legde het CAF in sommige gevallen bezoeken af. Vaak was het signaal dat de administratie op bepaalde punten niet leek te kloppen. Bezoeken, in andere documentatie ook wel een "waarneming ter plaatse" of een "actualiteitsbezoek" genoemd, werden afgerond met een verslag van bevindingen.

Vanaf 2016 werden analyses van de queries gemaakt om een overzichtelijk beeld te geven van de situatie. Die zogeheten quick scans bevatten een overzicht van burgerservicenummers van de vraagouders, het soort toeslag, de woonplaats van de vraagouders, urenstaten en de totale financiële omvang. Ook de eerste (niet de tweede) nationaliteit van aanvragers werd destijds opgenomen in de quick scan. Sinds 2016 wordt op basis van een quick scan besloten een actualiteitsbezoek af te leggen en eventueel opvolging te geven aan de zaak. Gegevens over nationaliteit zijn sinds medio 2018 op basis van voortschrijdend inzicht niet meer opgenomen in de quick scan. Volgens het beleid van Toeslagen is (tweede) nationaliteit geen selectiecriterium bij het starten of uitvoeren van CAF-zaken. Tegelijkertijd, kan ik, mede door het gebrekkig vastleggen van beslissingen en de individuele inschatting van medewerkers destijds, niet garanderen dat het nergens heeft meegespeeld. Dat ik dit niet kan uitsluiten betreur ik ten zeerste. Op dergelijke wijze profileren hoort niet thuis in onze rechtsstaat.

Andere acties

Het onderzoek van de adviescommissie richt zich op de toeslaggerechtigden. De minister heeft aan uw Kamer toegezegd dat het gebruik van de nationaliteit breder binnen de Belastingdienst wordt onderzocht. Dit verzoekt het lid Omtzigt ook in zijn motie om een extern onderzoek naar mogelijkheden tot verbetering van de praktische rechtsbescherming van de burger in belasting- dan wel toeslagzaken. De adviescommissie geeft voor het deel van de toeslaggerechtigden invulling aan de motie. Het andere deel van zijn motie van Omtzigt moet nog invulling krijgen.

Daarnaast zal ik uitvoering geven aan de motie Leijten, waarin zij verzoekt bij een bezwaarprocedure altijd de menselijke maat te hanteren, en de dienstverlening naar de belastingplichtige niet te staken.[2] Ik kom in het najaar terug op de deelname van Toeslagen in het RA-traject 'Maatwerk in Dienstverlening' van de secretarissen-generaal, uitgevoerd door ABD Topconsult.

Momenteel speelt er ontzettend veel op dit toeslagendossier, waaronder onderzoeken van de adviescommissie, de AP en de ADR. Voor een overzicht verwijs ik naar de bijlage. Ik benadruk het belang van het in gang zetten van al deze acties. Daarbij zal zeker gelden dat de conclusies niet altijd positief zijn en de aanbevelingen niet altijd eenvoudig uit te voeren. Deze zaak is wel een herbevestiging van de noodzaak daartoe, en dus zal ik mij tot het uiterste inspannen om duidelijkheid te verkrijgen en zal ik mij inzetten voor de opvolging van acties die de komende periode op dit dossier hard nodig zal zijn. De Belastingdienst moet immers boven elke twijfel verheven zijn.

Hoogachtend,

De staatssecretaris van Financiën,

Menno Snel

N.B. Moet nog nav procedurevergadering:

- Omtzigt vroeg (1) of de commissie de uitspraken van de Kinderombudsman, de Ombudsman en de Hoge Raad ook kan behandelen, en (2) of de commissie zo ingericht kan worden dat burgers/ambtenaren zich direct kunnen melden bij de commissie. Leijten constateerde dat op het ministerie men vanaf tijdperk Wiebes langzaam van gedachten is veranderd over de grootte van het probleem rondom toeslagen, en zij wil graag de interne stukken ontvangen op basis waarvan dit is veranderd. Van Weyenberg (D66) voegde als vraag toe wat de precieze taakopvatting van de commissie is. Omtzigt vroeg ook of de Kamer de stukken rondom de EDP Audit naar kinderopvangtoeslag kan ontvangen. Dit gaat om de opdrachtbrief, de brief van 20 oktober 2018 en de brief van 11 november 2018.

[2] Kamerstukken II 2018-19, 31 066, nr. 477.

Bijlage 1. Stand van zaken toezeggingen CAF-11 [nog af te ronden]

Onderwerp	Omschrijving	Stand van zaken
ADR-onderzoek	• Tijdens het debat van 21 maart jl. heb ik een onderzoek toegezegd naar het handelen van Toeslagen in alle CAF-zaken in de periode 2014 tot medio 2016 door Auditdienst Rijk (ADR). • Daarnaast onderzoekt de ADR specifiek de start van CAF 11.	• De onderzoeksopdracht wordt binnenkort naar uw Kamer gestuurd. • Naar verwachting komt de ADR eind 2019 met de bevindingen.
Adviescommissie uitvoering toeslagen	• De adviescommissie uitvoering toeslagen is toegezegd in het Vragenuur op 21 mei jl. • Over de instelling en taakopdracht van de commissie is uw Kamer op 29 mei jl. geinformeerd.	• Het tussentijdse deeladvies wordt verwacht in september 2019. • Het eindrapport wordt eind 2019 opgeleverd.
Gesprek met de Kinderombudsman	• Op 24 april jl. is er een gesprek met directeur Toeslagen en mijzelf geweest waarin de Kinder-ombudsman nader heeft toegelicht op welke wijze kinderrechten meegewogen kunnen worden in de besluitvorming.	• Met de Kinderombudsman is afgesproken dat we naar de toekomst toe contacten zullen blijven onderhouden op dit onderwerp. • Over eventueel contact zal ik uw Kamer tijdig informeren.
Gesprek met de Nationale Ombudsman (NO)	• Tijdens het debat van 21 maart jl. heb ik toegezegd met de NO in gesprek te gaan.	• Het gesprek met de wordt ingepland na het deeladvies van de adviescommissie uitvoering toeslagen.
Gesprekken met betrokken ouders in de CAF-11 zaak.	• Er hebben op 15, 17 en 22 mei jl. gesprekken plaatsgevonden met de directeur en medewerkers van Belastingdienst/Toeslagen. • Op dinsdag 11 juni ga ik in gesprek met de betrokken ouders.	• Uw Kamer wordt nog voor het AO Belastingdienst van 19 juni geïnformeerd over deze gesprekken. •
IBO Toeslagen	Het onderzoek van de Werkgroep Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Toeslagen bestaat uit twee delen: • Deel 1 heeft tot doel om verbetervoorstellen ter vermindering van het aantal terugvorderingen en nabetalingen te doen binnen de kaders van het huidige stelsel. • Deel 2 heeft tot doel opties te onderzoeken om de inkomens-ondersteuning op een andere manier vorm te geven dan het huidige stelsel.	• Deelonderzoek 1 wordt in oktober 2019 opgeleverd. • Deelonderzoek 2 wordt in december 2019 opgeleverd.

Maatwerk in **Dienstverlening**	• Toeslagen neemt deel aan het traject 'Maatwerk in Dienstverlening' van de Secretarissen-Generaal, uitgevoerd door ABD Topconsult. • Via dit traject wordt uitvoering gegeven aan de motie Leijten, waarin zij verzoekt bij een bezwaarprocedure altijd de menselijke maat te hanteren, en de dienstverlening naar de belastingplichtige niet te staken.	• In het najaar van 2019 informeer ik uw Kamer verder over de voortgang.
Verbetermaatregele**n**	• In de Kamerbrief van 11 oktober 2018 heb ik verdere verbetermaatregelen aangekondigd rondom het informatiebeheer van Toeslagen en de vaktechnische inbedding.	• Deze trajecten lopen nu.

Geachte Voorzitter,

Rondom de gang van zaken in het CAF-11 dossier is veel niet goed gegaan. Veel betrokken gezinnen zijn in grote problemen gekomen. Recent is hier vanuit uw Kamer en de media weer meer aandacht voor gevraagd. Mijn excuses voor de gang van zaken heb ik eerder aangeboden aan zowel de getroffen ouders als aan uw Kamer, maar ik sta erop dat in deze brief nogmaals te doen. Echter, mijn verontschuldigen alleen lossen de problemen van de gezinnen niet op. Ik heb de Belastingdienst/Toeslagen (hierna: Toeslagen) gevraagd nog dieper op deze zaak in te gaan en daarbij heb ik ook nadrukkelijk aangegeven onderbouwing en bewijsstukken te willen zien. Dit had ik eerder moeten doen en dat neem ik mijzelf kwalijk.

In deze brief licht ik de resultaten toe van dit meer diepgravende onderzoek. Het algemene beeld is er een van een eenzijdige focus op het bestrijden van misbruik, een strakke toepassing van een rigide wet, onzorgvuldige uitvoering door Toeslagen en te weinig oog voor de menselijke maat. Dit beeld was nog onverkwikkelijker dan ik dacht.

Ik besef dat deze gezinnen tekort zijn gedaan. Ik wil dat rechtzetten / verlichten / tot een oplossing komen /aan een oplossing werken / de zaak op een rechtvaardige manier afsluiten / dit tot een voor alle partijen bevredigend einde te brengen / financieel tegemoet te komen/compenseren. Ik kan nog niet precies zeggen hoe dit er uit zal zien. Maar mijn intentie staat vast. Daarnaast ga ik, samen met de staatssecretaris van SZW, kijken naar de strikte wetgeving rondom de kinderopvangtoeslag.

Met opmerkingen [JE((1]: Kies maar

De start in 2013

De behandeling van CAF-zaken is gestart in 2013, in een maatschappelijk en politiek klimaat waar de nadruk lag op de bestrijding van fraude en oneigenlijk gebruik van toeslagen. Dit was mede ingegeven door de toenmalige zogenoemde Bulgarenfraude, waar veel maatschappelijke onrust over was ontstaan en waar ook in uw Kamer menig debat over gevoerd is. Ook de strikte wetgeving rondom de kinderopvangtoeslag kreeg hier toen een plaats.

Met opmerkingen [JE((2]: Check of dat klopt: UHB/ FRI

In deze context is het CAF-team van de Belastingdienst op zoek gegaan naar (signalen van) georganiseerd misbruik. Zo ook bij Toeslagen. Deze signalen kunnen in het geval van de kinderopvangtoeslag afkomstig zijn van bijvoorbeeld de GGD en gemeenten of van andere onderdelen van de Belastingdienst. Deze signalen konden ook vóór 2013 liggen.

De vraag is wat nu precies de aanleiding is geweest voor het starten van het CAF-11-onderzoek. In mijn correspondentie met uw Kamer heb ik benoemd dat CAF-11

is gestart op basis van signalen van de GGD uit een inspectierapport van 2013. Het rapport uit 2013 waar ik meerdere keren naar verwees dateert, zo is mij nu gebleken, uit 2011. Die signalen uit 2011 zijn in 2013 opgepakt. Ik betreur het zeer dat ik uw Kamer op dat punt onbewust niet goed heb geïnformeerd en dat ik het jaartal van het rapport in deze brief moet herstellen. Hoewel het inspectierapport van de GGD uit 2012 [check: en verder?] verbeterpunten voor het gastouderbureau in kwestie benoemt, blijkt het inspectierapport uit 2011 de voornaamste reden voor nader onderzoek.

Met opmerkingen [JE((3]: Check UHB

Het bovengenoemde signaal was aanleiding voor de medewerkers van Toeslagen om nadere informatie uit de systemen van Toeslagen te verzamelen. Uit deze gegevens, in combinatie met de GGD-rapporten, kwamen zaken naar boven die zouden kunnen duiden op georganiseerd misbruik. Dit betrof bijvoorbeeld hoge opvanguren en veel ouder-kindrelaties tussen gast- en vraagouders. In het kader van het verdere onderzoek heeft vervolgens ouderbezoek plaats gevonden en is het gastouderbureau bezocht. Bij deze bezoeken is de administratie getoetst en werden diverse onregelmatigheden geconstateerd. Zo ook tijdens het actualiteitsbezoek dat bij gastouders werd gestart. Medewerkers van Toeslagen troffen voor ingevulde urenstaten aan, op niet bestaande dagen (zoals 29 februari). Tevens bleken kinderen niet aanwezig, terwijl ze er in enkele gevallen wel moesten zijn en waren facturen niet aanwezig. Na een vervolgonderzoek bij het gastouderbureau waaruit bleek dat de informatie van gastouders niet rijmde met de administratie van het bureau werd besloten om over te gaan tot stopzetting van de kinderopvangtoeslag van 235 ouders die in 2014 kinderopvangtoeslag kregen. Dit was niet conform het beleid: toeslagen moesten niet worden gestopt, maar worden opgeschort.

Met opmerkingen [JE((4]: moet deze zin hier of werden deze conclusies uit de bezoeken gehaald, niet uit de gegevens uit Toeslagen?

Het is terugkijkend de vraag of het signaal dat heeft geleid tot het starten van een onderzoek bij het gastouderbureau de getroffen maatregelen - zoals het stopzetten en terugvorderen van toeslagen bij alle betrokken ouders en het op gedetailleerd niveau eisen van bewijsstukken - voldoende rechtvaardigden. Vanwege de onduidelijkheden rondom de start van het onderzoek, heb ik de Auditdienst Rijk (ADR) gevraagd hier ook naar te kijken in zijn al lopende onderzoek.

Met opmerkingen [JE((5]: Verzoek UHB te kijken

Vervolg

In het totale proces is er veel fout gegaan. Hier is in correspondentie met onder meer uw Kamer en de Nationale ombudsman al veel over gezegd. Er is onvoldoende duidelijke gemaakt welke bewijsstukken de ouders aan Toeslagen dienden te overleggen, er is in veel gevallen aanzienlijke vertraging geweest in het behandelen van ingediende bezwaar- en of beroepschriften, en in het algemeen is er gebrekkig gecommuniceerd met de ouders. Ook liet (en laat) strikte regelgeving en bijbehorende jurisprudentie weinig ruimte voor maatwerk.

Het handelen van Toeslagen heeft voor de ouders (vaak grote) financiële gevolgen gehad mede door de lange afhandeltijden en stond niet in verhouding tot het doel dat Toeslagen voor ogen had, namelijk het voorkomen van onterecht uitgekeerde kinderopvangtoeslag.

Door dit handelen is ook een onheus beeld geschetst over gastouderbureau EXDADIN11 Dat wil ik hier graag rechtzetten door ook aan de betrokkenen bij EXDADIN11 excuses aan te bieden.

Waarom heeft dit zo lang geduurd?

Ik kan me goed voorstellen dat uw Kamer zich afvraagt waarom het allemaal zo lang heeft geduurd. Dat heb ik mijzelf de afgelopen tijd ook afgevraagd. De wens om te voldoen aan de maatschappelijke roep tot fraudebestrijding in combinatie met strikte regelgeving heeft mogelijk geleid tot het ontstaan van een tunnelvisie. Rigide wetgeving die bij mijn weten door de medewerkers van Toeslagen naar eer en geweten is toegepast, bood en biedt de Belastingdienst weinig mogelijkheden om tegemoet te komen aan het maatschappelijk rechtvaardigheidsgevoel in deze zaken. Dit werd gestaafd door de uitkomsten van rechtszaken waar de (juridische) interpretatie van de Belastingdienst meermaals onderschreven werd. Desalniettemin ben ik geschrokken van de gang van zaken. Toeslagen heeft basisprincipes in de wijze waarop met burgers dient te worden omgegaan, geschonden. Uit de oudergesprekken bleek dat veel ouders hun vertrouwen in de Belastingdienst hebben verloren. Dit raakt mij zeer en ik zal er dan ook alles aan doen om dat vertrouwen te herstellen. Ik kan en wil niet anders dan opnieuw mijn excuses aanbieden aan de ouders, zoals ik dat vandaag ook in persoon heb gedaan.

Oplossing

Een bevredigende oplossing laat al te lang op zich wachten en daar wil ik nu op zo kort mogelijke termijn verandering in aanbrengen. Er moet nog goed worden uitgezocht hoe dit precies (juridisch) vorm gaat krijgen. Helaas kan ik daar op dit moment geen uitsluitsel over geven, maar mijn voornemen staat vast. Het is tjd dit hoofdstuk voor alle betrokkenen op een waardige manier af te sluiten. Het is mijn hoop dat dit een stap zal zijn in het herstel van vertrouwen.

Naast deze tegemoetkoming heeft de afgelopen periode mij ook geleerd dat we voor de toekomst nadrukkelijk verbeteringen moeten aanbrengen in de praktische rechtsbescherming van toeslaggerechtigden. Hiertoe is dan ook de Adviescommissie uitvoering toeslagen onder leiding van de heer Donner ingesteld. Parralel aan het werk van de adviescommissie verken ik met de staatssecretaris van SZW de mogelijkheden om de strikte wetgeving rondom (het recht op) kinderopvangtoeslag meer in lijn te brengen met de menselijke maat.

In de periode totdat een bevredigende oplossing gevonden is, zal Toeslagen geen (verdere) (dwang)invorderingsmaatregelen nemen in de CAF-11 dossiers. Dat geldt zowel voor de lopende CAF-11 rechtszaken als de reeds afgedane CAF-11 zaken. Op deze manier wil ik het ontstane leed voor de ouders niet verder onnodig verzwaren.

Met opmerkingen [JE((6]: @DJZ: als er een oplossing gaat komen, maakt het niet uit dat er rente gerekend wordt, toch? Dat wordt dan toch nooit meer betaald. En in de tussentijd gaan we het niet invorderen.

Aanwezigheid van nationaliteit in de systemen van Toeslagen

In de media is bericht over het gebruik van nationaliteit door Toeslagen, waarbij de suggestie werd gewekt dat de Belastingdienst op basis van etniciteit profileert. Etnisch profileren keur ik, de rest van het kabinet en de Belastingdienst, ten strengste af. Nationaliteit is echter wel een persoonsgegeven dat wordt geregistreerd en gebruikt door Toeslagen.

Toekenning toeslagen

Om in aanmerking te komen voor een toeslag geldt dat de aanvrager de Nederlandse nationaliteit of een geldige verblijfstitel heeft. Dit geldt ook voor de toeslagpartner of, in het geval van huurtoeslag, de medebewoner(s). Voor iemand die geen verblijfsvergunning heeft, maar wel de nationaliteit van een EU-land, Liechtenstein, Noorwegen, IJsland of Zwitserland, is voor het recht op toeslag een inschrijving bij de Nederlandse (woon)gemeente vereist. Om te kunnen beslissen over een toeslagaanvraag worden in het toeslagensysteem de nationaliteiten en de verblijfstitel vastgelegd.

De registratie van de tweede nationaliteit is in de loop der jaren veranderd. Tot 2014 ontving Toeslagen uit de BRP zowel de eerste als de tweede nationaliteit. Vanaf 2014 ontvangt Toeslagen vanuit de BRP alleen de Nederlandse nationaliteit, ook als een persoon daarnaast nog een andere nationaliteit heeft. Indien een persoon niet de Nederlandse nationaliteit heeft, werd en wordt de andere (eerste) nationaliteit doorgegeven.

Het verwijderen van historische gegevens over nationaliteit is pas halverwege 2018 begonnen. Die klus is helaas pas eind dit jaar geklaard. In de tussentijd zullen medewerkers van Toeslagen de tweede nationaliteit niet meer in de systemen kunnen raadplegen.

Met opmerkingen [JE((7]: Graag check Fiscaliteit.

Autoriteit Persoonsgegevens

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is een onderzoek gestart naar de verwerking van bijzondere persoonsgegevens zoals nationaliteit bij de Belastingdienst.

Het onderzoek van de AP richt zich op het verwerken van gegevens omtrent tweede nationaliteit in het Toeslagen V Systeem (TVS) en/of in het kader van de controle op de kinderopvangtoeslag. Daarnaast onderzoekt de AP of de Belastingdienst

geautomatiseerde besluitvorming en/of profilering gebaseerd op bijzondere categorieën persoonsgegevens – meer specifiek de tweede nationaliteit – gebruikt in het kader van controle op de kinderopvangtoeslag.

Op 18 juli 2017 is – desgevraagd – aan de AP gemeld dat Toeslagen de actuele gegevens over de nationaliteit uit de BRP krijgt, dat hierin de actuele nationaliteit niet wordt opgenomen en dat Toeslagen deze informatie niet heeft. Deze informatie is echter niet volledig, want later is mij gebleken dat de gegevens van toeslaggerechtigden waarvan vóór 2014 de dubbele nationaliteit geregistreerd werd, nog wel in de systemen van Toeslagen te raadplegen zijn. Hier is met de AP tijdens hun 'onderzoek ter plaatse' bij Toeslagen op 25 april jl. over gesproken.

Met opmerkingen [JE((8]: FIZ, is dit vastgelegd in een brief?

De AP heeft aangegeven nog geen uitspraken te kunnen doen over de doorlooptijd van het onderzoek. Ik wacht de uitkomsten van hun onderzoek met grote belangstelling af en verleen uiteraard elke medewerking.

Hoe gebruiken we nationaliteit in het toezicht?

Uw Kamer heeft onder meer tijdens het mondelinge vragenuur van 21 mei ook gevraagd in te gaan op het gebruik van nationaliteit door Toeslagen. Daar ga ik hier verder op in. Het gebruik van nationaliteit in het toezicht valt uiteen in het gebruik in de geautomatiseerde risicoselectie aan de ene kant en het gebruik bij CAF-zaken aan de andere kant.

Toeslagen past risicoselectie toe bij het toezicht op individuele toeslaggerechtigden. Bij het toezicht op de huur- en kinderopvangtoeslag wordt een geautomatiseerde controle uitgevoerd. Het zogeheten risico-classificatiemodel; software geprogrammeerd om te selecteren op basis van tientallen indicatoren, zoals de afstand tussen het woonadres van ouders en de locatie van de kinderopvang of gastouder. Als het systeem een kritiek aantal indicatoren detecteert, volgt er een handmatige controle en beoordeling. De behandelend medewerker weet niet waarom het systeem een casus selecteert. Het gaat hierbij *niet* om CAF-zaken.

Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap was een van de bovengenoemde indicatoren. Bij een dubbele nationaliteit, waaronder de Nederlandse, werd uitgegaan van Nederlanderschap. Nu wordt Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap niet meer als criterium gebruikt in het risico-classificatiemodel. De algoritmes van het geautomatiseerde model leren namelijk door de tijd heen en worden regelmatig geüpdatet. Dit betekent dat regelmatig indicatoren verdwijnen of worden toegevoegd. Bij de kinderopvangtoeslag had Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap sinds medio 2018 geen toegevoegde voorspellende waarde meer voor het mede bepalen van de (on)juistheid bij het toekennen van toeslagen. Bij de huurtoeslag zag ik een vergelijkbare ontwikkeling, waardoor in april 2019 besloten is ook deze risico-indicator uit het model te halen. Bij de zorgtoeslag en het

kindgebondenbudget is het nooit een risico-indicator geweest. Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap wordt bij alle toeslagen niet meer in de risicoselectie meegewogen.

Ik benadruk dat Toeslagen geen gegevens over de nationaliteit van houders van gastouderbureaus of gastouders meer (check: meer?) gebruikt bij risicoselectie.

Met opmerkingen [JE((9]: Check UHB/Toeslagen.

CAF-zaken
De behandeling van CAF-zaken wordt gestart op basis van interne en externe signalen over vermoedens van georganiseerd misbruik. Zoals eerder aangegeven kunnen deze signalen in het geval van de kinderopvangtoeslag afkomstig zijn van bijvoorbeeld de GGD en gemeenten of van constateringen tijdens het toezicht van de Belastingdienst.

In 2013 maakte Toeslagen bij het ontvangen van een signaal een uitdraai uit de systemen. Deze uitdraai, ook wel query genoemd, bevatte informatie over het gastouderbureau en daarbij alle mogelijke betrokken gast- en vraagouders. Bepaalde geselecteerde gegevens over vraagouders zoals opgenomen in de systemen van Toeslagen, waaronder gegevens over nationaliteit, komen voor in een dergelijke query. Wanneer de analyse van een query aanwijzingen gaf van mogelijk georganiseerd misbruik legde het CAF in sommige gevallen bezoeken af. Vaak was het signaal dat de administratie op bepaalde punten niet leek te kloppen. Bezoeken, in andere documentatie ook wel een "waarneming ter plaatse" of een "actualiteitsbezoek" genoemd, werden afgerond met een verslag van bevindingen.

Met opmerkingen [JE((10]: of kwamen?

Vanaf 2016 werden analyses van de queries gemaakt om een overzichtelijk beeld te geven van de situatie. Die zogeheten quick scans bevatten een overzicht van burgerservicenummers van de vraagouders, het soort toeslag, de woonplaats van de vraagouders, urenstaten en de totale financiële omvang. Ook de eerste (niet de tweede) nationaliteit van aanvragers werd destijds opgenomen in de quick scan. Sinds 2016 wordt op basis van een quick scan besloten een actualiteitsbezoek af te leggen en eventueel opvolging te geven aan de zaak. Gegevens over nationaliteit zijn sinds medio 2018 op basis van voortschrijdend inzicht niet meer opgenomen in de quick scan. Volgens het beleid van Toeslagen is (tweede) nationaliteit geen selectiecriterium bij het starten of uitvoeren van CAF-zaken. Tegelijkertijd, kan ik, mede door het gebrekkig vastleggen van beslissingen en de individuele inschatting van medewerkers destijds, niet garanderen dat het nergens heeft meegespeeld. Dat ik dit niet kan uitsluiten betreur ik ten zeerste. Op dergelijke wijze profileren hoort niet thuis in onze rechtsstaat.

Met opmerkingen [JE((11]: Verzoek UHB nog te kijken.

Andere acties

Het onderzoek van de adviescommissie richt zich op de toeslaggerechtigden. De minister heeft aan uw Kamer toegezegd dat het gebruik van de nationaliteit breder binnen de Belastingdienst wordt onderzocht. Dit verzoek het lid Omtzigt ook in zijn motie om een extern onderzoek naar mogelijkheden tot verbetering van de praktische rechtsbescherming van de burger in belasting- dan wel toeslagzaken. De adviescommissie geeft voor het deel van de toeslaggerechtigden invulling aan de motie. Het andere deel van zijn motie van Omtzigt moet nog invulling krijgen.

Daarnaast zal ik uitvoering geven aan de motie Leijten, waarin zij verzoekt bij een bezwaarprocedure altijd de menselijke maat te hanteren, en de dienstverlening naar de belastingplichtige niet te staken.[1] Ik kom in het najaar terug op de deelname van Toeslagen in het RA-traject 'Maatwerk in Dienstverlening' van de secretarissen-generaal, uitgevoerd door ABD Topconsult.

Met opmerkingen [JE((12]: Check of dit RA-traject is.

Momenteel speelt er ontzettend veel op dit toeslagendossier, waaronder onderzoeken van de adviescommissie, de AP en de ADR. Voor een overzicht verwijs ik naar de bijlage. Ik benadruk het belang van het in gang zetten van al deze acties. Daarbij zal zeker gelden dat de conclusies niet altijd positief zijn en de aanbevelingen niet altijd eenvoudig uit te voeren. Deze zaak is wel een herbevestiging van de noodzaak daartoe, en dus zal ik mij tot het uiterste inspannen om duidelijkheid te verkrijgen en zal ik mij inzetten voor de opvolging van acties die de komende periode op dit dossier hard nodig zal zijn. De Belastingdienst moet immers boven elke twijfel verheven zijn.

Hoogachtend,

De staatssecretaris van Financiën,

Menno Snel

N.B. Moet nog nav procedurevergadering:

- Omtzigt vroeg (1) of de commissie de uitspraken van de Kinderombudsman, de Ombudsman en de Hoge Raad ook kan behandelen, en (2) of de

[1] Kamerstukken II 2018-19, 31 066, nr. 477.

commissie zo ingericht kan worden dat burgers/ambtenaren zich direct kunnen melden bij de commissie. Leijten constateerde dat op het ministerie men vanaf tijdperk Wiebes langzaam van gedachten is veranderd over de grootte van het probleem rondom toeslagen, en zij wil graag de interne stukken ontvangen op basis waarvan dit is veranderd. Van Weyenberg (D66) voegde als vraag toe wat de precieze taakopvatting van de commissie is. Omtzigt vroeg ook of de Kamer de stukken rondom de EDP Audit naar kinderopvangtoeslag kan ontvangen. Dit gaat om de opdrachtbrief, de brief van 20 oktober 2018 en de brief van 11 november 2018.

Bijlage 1. Stand van zaken toezeggingen CAF-11 [nog af te ronden]

Met opmerkingen [JE((13]: Graag check UHB- maar volgens mij al gedaan?

Onderwerp	Omschrijving	Stand van zaken
ADR-onderzoek	☐ Tijdens het debat van 21 maart jl. heb ik een onderzoek toegezegd naar het handelen van Toeslagen in alle CAF-zaken in de periode 2014 tot medio 2016 door Auditdienst Rijk (ADR). ☐ Daarnaast onderzoekt de ADR specifiek de start van CAF 11.	☐ De onderzoeksopdracht wordt binnenkort naar uw Kamer gestuurd. ☐ Naar verwachting komt de ADR eind 2019 met de bevindingen.
Adviescommissie uitvoering toeslagen	☐ De adviescommissie uitvoering toeslagen is toegezegd in het Vragenuur op 21 mei jl. ☐ Over de instelling en taakopdracht van de commissie is uw Kamer op 29 mei jl. geïnformeerd.	☐ Het tussentijdse deeladvies wordt verwacht in september 2019. ☐ Het eindrapport wordt eind 2019 opgeleverd.
Gesprek met de Kinderombudsman	☐ Op 24 april jl. is er een gesprek met directeur Toeslagen en mijzelf geweest waarin de Kinder-ombudsman nader heeft toegelicht op welke wijze kinderrechten meegewogen kunnen worden in de besluitvorming.	☐ Met de Kinderombudsman is afgesproken dat we naar de toekomst toe contacten zullen blijven onderhouden op dit onderwerp. ☐ Over eventueel contact zal ik uw Kamer tijdig informeren.
Gesprek met de Nationale Ombudsman (NO)	☐ Tijdens het debat van 21 maart jl. heb ik toegezegd met de NO in gesprek te gaan.	☐ Het gesprek met de wordt ingepland na het deeladvies van de adviescommissie uitvoering toeslagen.
Gesprekken met betrokken ouders in de CAF-11 zaak.	☐ Er hebben op 15, 17 en 22 mei jl. gesprekken plaatsgevonden met de directeur en medewerkers van Belastingdienst/Toeslagen. ☐ Op dinsdag 11 juni ga ik in gesprek met de betrokken ouders.	☐ Uw Kamer wordt nog voor het AO Belastingdienst van 19 juni geïnformeerd over deze gesprekken.
IBO Toeslagen	Het onderzoek van de Werkgroep Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Toeslagen bestaat uit twee delen:	☐ Deelonderzoek 1 wordt in oktober 2019 opgeleverd.

	☐ Deel 1 heeft tot doel om verbetervoorstellen ter vermindering van het aantal terugvorderingen en nabetalingen te doen binnen de kaders van het huidige stelsel. ☐ Deel 2 heeft tot doel opties te onderzoeken om de inkomens-ondersteuning op een andere manier vorm te geven dan het huidige stelsel.	☐ Deelonderzoek 2 wordt in december 2019 opgeleverd.
Maatwerk in Dienstverlening	☐ Toeslagen neemt deel aan het traject 'Maatwerk in Dienstverlening' van de Secretarissen-Generaal, uitgevoerd door ABD Topconsult. ☐ Via dit traject wordt uitvoering gegeven aan de motie Leijten, waarin zij verzoekt bij een bezwaarprocedure altijd de menselijke maat te hanteren, en de dienstverlening naar de belastingplichtige niet te staken.	☐ In het najaar van 2019 informeer ik uw Kamer verder over de voortgang.
Verbetermaatregelen	☐ In de Kamerbrief van 11 oktober 2018 heb ik verdere verbetermaatregelen aangekondigd rondom het informatiebeheer van Toeslagen en de vaktechnische inbedding.	☐ Deze trajecten lopen nu.